

Rândunica Albă

De cum sărise să-l apere de câini, Petre mocanul pricepu că acest țăran necunoscut nu s'a abătut pe la el la stână, așa într-o doară, ci trebuie că-l paște vreo nenorocire.

De aceea se mâniē foc pe dulăi, strigă la ei și iar îl privi pe țăran : după ilicu! roșu se cunoștea că e din turlaci, dinspre Deliorman.

Inalt, era o namilă de om ; dar că era sărac și parcă născut chiar sărac — și asta se vedea. Cămașa-i era numai petece, bucăți mari și cusute în neștire, brăul zdrențuit, nădragii de asemenea. Era desculț. Altminteri, privindu-l — era cât un munte, dar mocanul îl cântări în minte și își dădu seamă că e dintr'acei oameni, molăi și lăsători, de cari se spune că nici furnicei nu-i tae calea.

Țăranul dete bună ziua, mormăi un fel de „ce mai faceți, sunteți bine“, dar era limpede că la altceva se gândește și că alte griji îl apasă. Și dupăce își aruncă privirile undeva înainte, arată cu mâna și apoi întrebă dacă nu cumva în dreptul ăla este satul Mangilari și cam câtă cale e până acolo.

Mocanul îl lămuri și abia acum băgă de seamă că pe șosea se oprise o căruță cu un cal.

Căruța asta țăranul o lăsase acolo, ca să poată veni la dânsul. În ea, o femeie încovoiată ce-și băgase mâinile în sân ; tulpanul nu-i era legat, ci cu colțurile libere în lături, spre a-i fi mai ușor. Că era cald — era, dar mocanul știa că atunci când femeile își lasă tulpanul nelegat, pe ele nu le chinuie atât căldura, cât cu totul altceva.

În fundul căruței, îmbrobodită pe jumătate cu o velință, cu capul pe niște perne negre țărănești, stătea culcată o altă femeie, mai mărunțică, fără indoială fată. Ea privea în lături, așa că nu i se putea vedea fața.

— Tu pare că ai pe cineva bolnav — zise mocanul.

— Am. O copilă mi-e bolnavă.

Țăranul își aruncă ochii înspre oile adunate pe pajiște, le privi fără să le vadă, căci privirea-i plină de îngrijorare era rătăcită.

— Așa cum e beleaua noastră — zise el — să nu dea D-zeu la nimeni !

— Nu pari a fi de prin partea locului, de unde ești ? îl întrebă mocanul.

Din Chiuciuc Ahmed, dinspre deal. Am mai fost eu pe aici. Eu umblu prin sate, vând humă, cea mai frumoasă humă se scoate la noi în sat. E frumoasă, o cumpără femeile. Când mă las în jos spre Mare, cumpăr pentru încoace când pește, când struguri, când ce se întâmplă. Mulțumesc lui Dumnezeu — ne ducem traiul. Numai de nu ni s'ar fi întâmplat nenorocirea asta...

Se așază jos, scoase o pungă de piele cu tutun și își răsuci o țigare. Mocanul se lăsă lângă dânsul și băgă de seamă cum degetele-i groase și noduroase tremurau pe când făceau țigarea.

— Nu ne trăesc copiii, încep dânsul. Ni-au murit vreo doi, trei chiar de mici. Uite, numai asta mi-a mai rămas (el privi în spre căruță). Am îngrijit-o ca pe ochii din cap. Luam dela gură ca să pot să-i cumpăr câte ceva, să-i fac vreo hăinuță ca să nu-i fie greu privind la alelalte. A dat Dumnezeu și am păzit-o până acum. Dar dela o vreme...

Nu are nimic, dar se ofilește. Aud că i-ar fi spus măsii că tare îi pare greu că suratele ei s'au măritat și ea tot mai stă.

„Ce te necăjești, dragul tatii, îi zic eu, o ieși el și norocul tău. Ce te uiți la alelalte ? — ele sunt bogate. Așa sunt flăcăii de acum — umblă după fete bogate. Te-ai mărita și tu, vezi-ți de treabă, n'ai îmbătrânit“.

— Câți ani are ?

— Se apropie de douăzeci. Acu de Stămărie are să-i implinească.

— Apăi, e tânără copila.

— Tânără, tânără.

Țăranul tăcu și privi din nou oile, fără însă să le vadă. Undeva în apropiere, în toiul arșiței, țipa un coșac.

— În vara asta mă rugă să-i dau drumul să meargă și ea la seceriș. Săraci, sântem. Avem nevoie, dar când o vedeam așa de slăbită, bolnăvicioasă, nu-mi venea să-i dau drumul.

„Te roq, tăicule, lasă-mă, vreau să merg și eu cu fetele“.

„Bine, zic, dacă e așa“. Și i-am dat voie. Acum ce s'a întâmplat, nu știu, că n'am fost acolo.

În câmp se culcau, în câmp se sculau. Știu astea, după cum mi-a povestit dânsa. Odată, au secerat toată ziua, seara au cinat, apoi fetele au cântat și glumit. S'au culcat. Nonca — așa o chiamă pe fata mea — s'a culcat și dânsa.

„M'am culcat, zice, tăicule, între snopi sub o clae, m'am culcat la adăpost ca să nu mă tragă, și m'am învelit. Am adormit. Pe la o vreme simții, zice, ceva greu, ceva rece, uite aici pe piept. Deschid ochii : șarpe!“

duc acuma... hm... cum să-ți zic... De ar fi după mine, eu nu cred, dar mintea de muiere nu știi cum e? Ș'apoi e bolnava, plod...

Vocea-i tremură și el tăcu. Iși roti privirea, își netezi când mustața, când barba, nerasă de mult, aspră și presărată cu smocuri întregi de fire albe. Nu era nevoie ca cineva să-i spuie mocanului, că orice fir alb era semnul unei griji.

— Alaltăieri seara — povesti mai departe țărânu — sosiră săteni de ai noștri dela schelă. Și au vorbit ce au vorbit — știu eu? Oameni fără griji, poate că or fi glumit. Și uite că vine într'un suflet

Compoziție de Boris Denev

— Măi!

— Apăi, șarpe. Incocoloșat se culcase pe pieptul ei. Țipă, și apoi, cu toată frica, îl înșfăcă și îl azvârlit la o parte.

— Il azvârlit! Se întâmplă de astea prin seceriș. Am auzit de șarpe că a intrat în gura femeii. Dar de mușcat, n'a mușcat-o, nu-i așa?

— Nu, n'a mușcat-o. Se culcase pe sânii ei, l-a luat și l-a azvârlit. Așa îmi povestește dânsa. O fi adevărat, o fi vis — nu știu. De atunci fata nu e bine. S'a uscat ca o suveică. O doare pieptul.

„Acolo, zice, unde a stat șarpele, mă doare rău“.

— Măi, măi, măi, se mira mocanul. Dar acum unde o duceți? La doctor?

— Doctori: câți doctori n'am mai schimbat! O

la noi Stoenița, e nașa noastră, o gură, o știe-toate.

„Ganciule, strigă încă dela poartă — ai mare noroc, noroc are și Nonca. Hai să fie într'un ceas bun“. „Ce e?“ — zic eu.

„Nicola și Penciu ai lui Sideri au venit dela schelă. Ei spun că la Mangilari s'ar fi arătat... s'ar fi arătat o rândunică albă! Albă de tot, ca zăpada. Ei? — Tu, zice, știi ce este rândunică albă? Ea zice, la o sută de ani odată, ia se arată ia nu, dar cel de o vede de ar fi bolnav de orice boală, se face bine! Ganciule, zice, du-te, nu sta de loc. Du-o pe Nonca“. Ce să fac — s'a pornit a plânge copila, apoi și măsa. Și iată, am venit.

— Dar e adevărat? strigă mocanul. Unde e rândunica asta?

— Apoi nu ți-am spus? Aici s'a arătat, în Mangilari.

— Albă?

— Ca zăpada.

Așa nedumerit, cum era, mocanul își roti privirea și se opri în spre șosea: în fiecare zi prânzea cu turma tot pe pajiștea asta, dar parcă abia acum băgă de seamă câte rândunele stăteau așezate pe firul telegrafului. De altfel nici de mirat nu era: se apropia ziua Schimbării la față, și pe vremea asta rândunelele ca și berzele se adunau, pregătindu-se de plecare.

Așa de multe erau rândunele și așa de dese una lângă alta așezate, în cât firul atârna îngreuiat ca mătâniile.

Multe, dar toate negre.

— Iată, pentru asta am venit — zise țăranul cu bărbăție, și oarecum ușurat, mi-am zis, să te întreb, poate că ai văzut-o, poate că ai fi auzit...

— Nu, frățioare, nu. Rândunică albă? Nici n'am auzit, nici n'am văzut.

Dar dintr'odată mocanul își aminti că poate să-i desnădăjduiască cu totul pe oameni și zise:

— Poate să și fie. Poate. Bivol alb, șoarece alb și cioară albă sunt. O fi și rândunică albă. Și trebuie să fie, de vreme ce s'a zvonit...

— Cine știe? oftă țăranul. De-ar fi după mine, nu cred, dar, de, muierile...

Se ridică să plece. Mișcat, mocanul porni și el să-l însoțească și să vadă și fata.

Când ajunseră lângă șosea, mama — o femeie galbenă și zdrobită de suferințe — încă de departe privi pe bărbatu-său, ca și când ar fi dorit să-i citească în privire ce a mai aflat. Fata tot mai stătea întoarsă la o parte și privind rândunelele înșirate pe sârma telegrafului.

— Omul zice că satul e aproape, spuse țăranul.

Auzindu-i glasul, fata se întoarse. Era slăbuță, de sub scoarță abia i se profila trupul, topit de boală, fața-i era ca de ceară, iar ochii tot mai lu-

ceau, surzători și copilăroși. Ea privea când pe tatăl ei când pe mocan.

— Nonche, omul ăsta a văzut rândunica, zise țăranul și-l privi pe mocan.

— Acolo, în satul ăla a fost! Hai, doar om vedea-o și noi!

— Om vedea-o badeo? abia șopti fata și ochii limpezi i se luminară.

Ceva se înalță în pieptul mocanului, îl înăbuși, ochii i se împăenjiniră.

— O s'o vedeți, copilă, o s'o vedeți, zise el tare. Eu am văzut-o, o s'o vedeți și voi. Am văzut-o cu ochii mei, albă ca zăpada. Ai s'o vezi și tu. Să dea Dumnezeu s'o vezi, fetiță, să te însănătoșești... că ești tânără. Ai s'o vezi, îți spui eu că ai s'o vezi... și te faci bine, nu te teme, copilă...

Mama își strânse ochii și începu a plânge. Țăranul înalt tuși, apucă hățurile și trase calul după el.

— Umblați cu sănătate! zise mocanul după ei, satul e aproape. Țineți-o tot după firul telegrafului.

El rămase așa pe șosea multă vreme, privind după căruță. Privea mama cu tulpanul negru, fata culcată lângă dânsa, țăranul înalt ce pășea încovoiat trăgând căluțul mic, iar deasupra lor, între fiecare doi stâlpi de telegraf, rândunelele cum sburau, se roteau și se așezau din nou pe fir.

Pe gânduri, mocanul se întoarse la oile lui, apucându-se din nou de opincile pe care și le făcea din piele de cal.

„Rândunică albă, gândea el. O fi“.

Dar ceva îl oprea, în piept avea un chin. Și lăsând să-i cadă sula, privi spre cer strigând:

— Doamne, câtă jale mai e în lumea asta. Doamne!

Și iar se uită în spre căruță.

IORDAN IOVCOV

Din bulgărește de V. C. Hrisicu.